

TC
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FRANSIZ DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Fatih ASLAN

J.M.G. LE CLÉZIO’NUN “MONDO ET AUTRES HISTOIRES”
ADLI YAPITINDA
YABANCILAŞMA VE YALNIZLIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Yöneticisi
Prof. Dr. Sevim AKTEN

ERZURUM 2010

TEZ KABUL TUTANAĐI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĐÜNE

Bu alışma Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının Fransız Kültürü ve Edebiyatı Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Sevim AKTEN

Danışman/Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Kamil CİVELEK

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Yavuz KIZILÇİM

Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. ....../.../2010

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR	VI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
YABANCILAŞMA VE YALNIZLIK	3
1.Yabancılaşma	3
1.1 Terim olarak Yabancılaşma	3
1.2. Kavram Olarak Yabancılaşma	4
İKİNCİ BÖLÜM	7
2.MONDO ET AUTRES HİSTOİRES ADLI YAPITTA YABANCILAŞMA VE	
YALNIZLIK.....	7
2.1.Mondo’da yabancılaşma	7
2.1.1. Kendine yabancılaşma	9
2.1.2.Topluma yabancılaşma.....	11
2.1.3.Aileye yabancılaşma	16
2.1.4.Doğaya yabancılaşma.....	17
2.2.Mondo’da Yalnızlık	19
2.3.Mondo’nun Diğer Öykülerdeki Yansıması	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	23
3.DİĞER ÖYKÜLERDE YABANCILAŞMA VE YALNIZLIK	23
3.1.Topluma Yabancılaşma.....	23
3.3.Aileye Yabancılaşma	27
3.4.Doğaya Yabancılaşma.....	29
3.5.Yalnızlık.....	30
SONUÇ.....	32

KAYNAKLAR	35
ÖZGEÇMİŞ.....	37

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

J.M.G. LE CLEZİO'NUN "MONDO ET AUTRES HISTOIRES" ADLI
YAPITINDA YABANCILAŞMA VE YALNIZLIK

Fatih ASLAN

2010 Sayfa: 36

Danışman: Prof. Dr. Sevim AKTEN

Jüri : Prof. Dr. Sevim AKTEN

Yrd. Doç. Dr. Kamil CİVELEK

Yrd. Doç. Dr. Yavuz KIZILÇİM

Le Clézio'nun Mondo et Autres Histoires Adlı Yapıtında Yabancılaşma ve Yalnızlık başlıklı bu çalışmanın amacı söz konusu yapıtı Hegel ve Marx'ın ortaya koyduğu şekliyle yabancılaşma ve yalnızlık olguları çerçevesinde irdelemektir.

Çalışmamız, üç bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde, günümüzün en önemli sorunlarından olan yabancılaşma ve yalnızlık, olgularını irdeleyerek bu kavramların tarihsel serüvenini ele alacağız.

İkinci bölümde Le Clézio'nun *Mondo et Autres Histoires*(*Mondo ve Diğer Öyküler*) adlı yapıtındaki, öykünün başlığından da anlaşılacağı gibi öyküler iki bölümde adlandırılmış olduğu için, Mondo isimli öyküsünü yabancılaşma ve yalnızlık olguları açısından çözümleyeceğiz.

Üçüncü bölümde ise, Mondo dışındaki diğer öykülerde aynı bakış açısıyla benzerlik ve farklılıkları yorumlayacağız.

ABSTRACT

Alienation and Loneliness in J.M.G. Le Clézio's "Mondo et Autres Histoires"

Fatih ASLAN

2010 Pages: 36

Supervisor: Professor Sevim AKTEN

Jury: Professor Sevim AKTEN

Assistant Professor Kamil CİVELEK

Assistant Professor Yavuz KIZILÇİM

The aim of this study entitled "alienation and loneliness in J.M.G. Le Clézio's Mondo et Autres Histoires is to analyze Clezio's work according to Hegel and Marks theories of alienation and loneliness.

The thesis consists of three chapters. The first chapter provides a historical overview on the concepts of alienation and loneliness, the most important problems of our time.

The second chapter analyzes, Mondo one of the stories in the work, is analyzed according to the theories of alienation and loneliness.

The last chapter likewise focuses on the other stories and also evaluates them according to differences and similarities.

ÖNSÖZ

Yabancılaşma olgusunun kaynağını Aydınlanmacılar'dan Rousseau, Schiller ve Goethe'de bulmaktayız. Fakat felsefî anlam ve yorumunu ilk olarak Hegel'de kazandığı bilinmektedir. Batı düşünce tarihinde yabancılaşma kavramının ilk belirgin yorumcularının başında Georg Wilhelm Friedrich Hegel ve daha sonraki dönemlerde de Ludwig Feuerbach ile Karl Marx gelmektedir.

Sanayi devrimiyle birlikte yabancılaşma ve yalnızlık toplumda hızla egemen hale gelmiştir. İnsanlar ürettikleri teknoloji karşısında boyun eğmişler ve teknolojinin kölesi olmuşlardır. Yabancılaşma ve yalnızlık olgusu çağımızda yazılan birçok yapıtta karşımıza çıkmaktadır. Yabancılaşma ve yalnızlık olgusunu yapıtlarında irdeleyen yazarlardan biride 2008 Nobel edebiyat ödüllü Fransız yazar Jean-Marie Gustave Le Clézio'dur.

Le Clézio'nun "*Mondo et autres histoires*"¹ adlı yapıtında çağımızın en önemli sorunlarından "yabancılaşma" olgusu üzerinde durulmuştur. Bu olgu, yazarın yarattığı kişi, zaman ve uzam yerlemlerinde kendini gösterir. Le Clézio'nun öykü kişileri birbirine benzer. Yaşamının zevkini duyularından alırlar. Ölüm korkusu, onları sürekli bir devinime, amaçsızca dolaşmaya iter. Bu devinim sonucunda da kaçış gerçekleşir ve kahraman toplumdaki uzaklaşır. Yapıttaki öykülerin tümünde kahramanlar, hayatın onlara sıkıcı ve durağan gelen ya da özgürlüklerini kısıtlayan durumlardan kaçarak kurtulmaya çalışmaktadırlar. Okul, aile ve içinde yaşadıkları toplumun aynılığı, kahramanların kendilerini yalnız duyumsamalarına, başta kendi kendilerine daha sonra da çevrelerine yabancılaşmalarına neden olmaktadır. Yalnızlık ve yabancılaşmadan kurtulmak için yaşadıkları aile, okul ve toplumdan koparak doğaya sığınmayı tercih etmektedirler. Mutluluğu, huzuru ve özgürlüğü doğada aramaktadırlar. Bu kaçış kahramanın sonunu hazırlamaktadır.

Bu çalışmanın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, değerli görüşleriyle destekleyen danışman hocam Prof. Dr. Sevim AKTEN'e ve bana zaman ayırarak çalışmama sağladığı katkılarından dolayı Tez İzleme Komitesindeki değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Kamil CİVELEK'e sonsuz teşekkürler ederim.

Erzurum 2010

Fatih ASLAN

¹ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires (Mondo ve Diğer Öyküler)*, Gallimard, 1978, (çeviriler kendi tarafımdan yapılmıştır.)

KISALTMALAR

a.g.y.	: adı geçen yapıt
s.	: sayfa
ss.	: sayfalar
ev.	: Çeviren
vb.	: ve benzeri
haz.	: hazırlayan
yay.	: yayınevi

GİRİŞ

İnsanın varoluşundan bu yana kat etiği yolu gözümüzde canlandırdığımızda; adım adım, olağanüstü gibi gözükken bir yolculuk görürüz. Yağmurdan, kardan korunmak için ağaç kovuklarında, mağaralarda yaşayan insandan, gökdelenlere! Başka gezegenlere yolculuk hayallerine! İnsan birçok özelliği kendisinde barındırabilen bir varlık. Hem iyi hem kötü, yıkıcı, yapıcı, mücadele eden, vazgeçen, ağlayan gülen... Bir yığın uzlaşan veya zıtlaşan özellik bir arada.

“İnsan toplumsal bir varlıktır. Bundan kaçışı mümkün olabilir mi? Zamanla belki... Anlamlı ilişkiler kurma ihtiyacı duyar insan, kendini anlatma, paylaşma ihtiyacı. Anne, baba, kardeş, arkadaş, dost, sevgili, eş gibi ilişkiler. Eskiden beri insan tek yaşamamıştır. Kendi başına olmamıştır. Tarihte bireylerin kendi başlarına oldukları ve önceden gruplar oluşturmaya karar verdikleri bir dönem olmamıştır.”²

İnsanda, toplumsal değişimler maddi değişimlere yol açtığı gibi manevi değişimlere de yol açmaktadır. Bu manevi değişimler maddi değişimlere göre daha yavaş gerçekleşmekte, daha soyut olmakta ve analizi daha güçleşmekte. İnsanların duyguları, durumlara verdikleri psikolojik tepkiler, duygulanımları zamanla diğer öğeler gibi değişmektedir. Ölüme, doğuma v.b. birçok duruma karşı ilk insanın hissettikleriyle, ortaya koyduğu tepkiyle, günümüz insanının hissettikleri ve tepkileri aynı değildir. Koşullar, yaşam değişmiştir. İnsan değişmiştir. Yalnızlıkta insanın hissettiği bu duygulardan biridir. Bu duygu bazen güzel edebi ürünlerin oluşmasına neden olmuş; romanlar, şiirler, senaryolar, şarkılar yazdırmıştır. Bazen kişiyi yalnızlaştırmak toplumun öngördüğü bir ceza olmuştur. Toplumun kurallarına uymayanlara sinsice belki de en ağır ceza olarak verilmiştir; dışlamak, yok saymak, yalnızlaştırmak.

Günümüz dünyasında insanlar artık acı veren bir yalnızlık içinde, aynılık ve sürekliliğin bozulduğu, kendi içinde yaygın ve şiddetli sarsıntı yaşayan, herhangi bir etkinlikte doyum sağlayamayan, boşluk duygusu içinde, iş ve uğraşlarından zevk alamayan, kararsız, temel güven duygusundan yoksun ve bağımlı, kendine uzaklaşmış bir birey haline gelmektedir. Yaşadığımızın çağın hızlı değişimi, teknoloji dünyasının

---

² Gülten UYSAL, Nicole Wilkinson DURAN, Adam KUPER, Sibel ÖZBUDUN, Anne ROUZAUD, *İnsan: Doğası, Tarih Öncesi, Kültürü*, Öteki Yayınevi, Ankara 1998, s.146

baş döndürücü gelişimiyle birlikte, insanın ruhsal ve biyolojik yapısı buna ayak uyduramaz hale gelmiştir. Bu değişimi kavramakta yetersiz kalan insanoğlu gün geçtikçe kendinden, çevresinden ve doğal ortamından uzaklaşmıştır.

Hayatın değersizleşmesi, kuralsızlaşması ve anlamsızlaşması, bireyin kendi kendine yabancılaşmasıdır. İnsanın kendine yabancılaşmasıyla birlikte yaşamın tek amacı, hayvani ihtiyaçların giderilmesi ve insani olan her şeyden uzaklaşmak olmuştur. Kendi tabiatından uzaklaşan, yabancılaşan insan dış dünya haricinde kendi iç dünyasını unuttur ve tüm gerçekliği dış dünyada arar oysa kendimizi tanımak istiyorsak öncelikle kendi iç dünyamızla, kendimizle ilgilenmemiz gerekir. Kişi kendi öz benliğinin farkına varıp kendisi ile ilgilendiği ve kendisine zaman ayırdığı sürece yabancılaşma ve yalnızlıktan kurtulacaktır.

Çalışmamız, üç bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde, günümüzün en önemli sorunlarından olan yabancılaşma ve yalnızlık kavramları üzerine araştırma ve incelemelerde bulunup, bu kavramların tarihsel serüvenini irdeleyeceğiz.

İkinci bölümde Le Clézio'nun *Mondo et Autres Histoires* adlı yapıtındaki, öykünün başlığından da anlaşılacağı gibi öyküler iki bölümde adlandırılmış olduğu için, Mondo isimli öyküde yabancılaşma ve yalnızlık olgusu üzerine incelemelerde bulunacağız.

Üçüncü bölümde ise, Mondo dışındaki diğer öyküleri yabancılaşma ve yalnızlık olgusu açısından ele alacağız.

BİRİNCİ BÖLÜM

YABANCILAŞMA VE YALNIZLIK

1.Yabancılaşma

1.1 Terim olarak Yabancılaşma

*“Başkalarına olduğu gibi kendimize de yabancıyız”
Montaigne*

Yabancılaşma terimi, günlük yaşamda, bilimde ve felsefede çok değişik anlamlara gelmektedir. Güncel kullanımıyla yabancılaşma, insanlardan ve toplumdan uzaklaşma, ayrı düşme, onlar ile bir ortak noktaya sahip olamama anlamlarına gelmektedir. Günümüz psikoloji ve toplumbilim kuramları, yabancılaşma terimini, bir bireyin topluma, doğaya, diğer insanlara veya kendisine karşı duyduğu yabancılaşma duygusu olarak tanımlarlar.

“Terim olarak yabancılaşma ilk kez 18.yüzyıl Alman filozofu Hegel tarafından Platinus`u tartışırken Entausserung ve Entfremdung olarak kullanılmıştır.”³

“İngilizce bir terim olan "yabancılaşma" (alienation), aynen Fransızca ve Almanca eş anlamlıları olan alienation ve entfremdung gibi, birçok geleneksel kullanıma sahiptir. Yabancılaşmanın Latince kökeni alienatio`dur.”⁴

Yabancılaşma daha özel olarak ve benliğe yabancılaşma anlamında, benin kendi özünden uzaklaşmasıyla, kendisine ve eylemlerine nesnel bir biçimde, sanki bir ustanın elinden çıkmış bir nesneye bakarcasına yaklaşmasıyla belirlenen bilinç haline karşılık gelir.

Gordon Marshall`in sosyoloji sözlüğünde ise yabancılaşma kavramı *".... En genel çerçevesiyle bireylerin birbirlerinden ya da belirli bir ortam ya da süreçten uzaklaşmaları..."*⁵ biçiminde verilir.

³ Temel DEMİRER-Sibel ÖZBUDUN, *Yabancılaşma*, Öteki Yayınları, Ankara, 1998,s.11.

⁴ Muhammet ERTOY, *Yabancılaşma Kuramına Çağdaş Sosyolojik Yaklaşımlar* (Yüksek Lisans Tezi),İzmir 2005,s.2.

⁵ Gordon MARSHALL, *Sosyoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 1999, I.Baskı, s.798.

1.2. Kavram Olarak Yabancılaşma

Yabancılaşmayı, kişinin kendisini yöneten efendilerine boyun eğerek yaşadığı toplum içerisinde ve yaşadığı çevrede kendisini yok sayması şeklinde tanımlayabiliriz. Topluma ve çevreye yabancılaşan kişi kendine de yabancı hale gelir ve böylece bir kaçış içerisine girer. Bu kaçış kişiyi bir benlik arayışına ve mutsuzluğa iter.

Yabancılaşma kavramını ilk olarak belirginleştiren Hegel olmuştur. “*Ona göre insanlık tarihi aynı zamanda insanoğlunun yabancılaşmasının tarihidir.*”⁶

Yabancılaşmayı ontolojik bir olgu olarak değerlendiren Hegel’e göre yabancılaşma, kendini gerçekleştirmeye çalışan yaratıcı insanın kendi özünden uzaklaştığında, başkaları tarafından etkilenip yönlendirilen insan olarak ikiye ayrılışının sonucunda ve kendi yaratıları (dil, bilim, sanat, vb.) ona yabancı nesnelere gibi görüldüğünde ortaya çıkan bir olgudur. Hegel’in yabancılaşmayı tanımladığı yer doğadır, yani yabancılaşma insan-doğa ilişkisi sonucu oluşur.

Karl Marx ise yabancılaşmanın kaynağının tinsel veya ussal değil, özdeğe dayalı olduğunu savunmuştur. Marx, Hegel’in yabancılaşma ve kendini keşfetmenin somut gerçeklik oluşu ile ilgili bütün düşüncelerine katılmasına karşın, yabancılaşma konusunda *geist*’i değil, özdeği, yani soyut olanı değil somut olanı ele almıştır. Marx’ın yabancılaşma anlayışında dikkat edilecek en önemli husus emeğin yabancılaşmasıdır. İnsanlık tarihinin başlamasıyla insanlar yiyecek içecek şeylere, giysiye, barınağa ve kendilerini doğal tehlikelerden korumak için silaha ihtiyaç duymuşlardır. Bu gereksinimler sonucunda insan emek harcayarak ortaya belirli nesnelere çıkarmıştır. Ancak insanın bu gereksinimler sonucu üretim toplumuna girmesi teknolojinin gelişimine neden olmuştur. Gelişen teknolojiyle birlikte insan ürettiği şeylerin esiri konumuna gelmiş ve onlara hükmedemez duruma gelmiştir. Yani kendi emeğinin ürünü olan nesnelere karşısında köle duruma gelmiştir. Böylece insanın emeği kendi karşısına yabancı bir nesne olarak dikilmiştir.

Varoluşçu gelenek ise yabancılaşmayı, bir insanın diğer insanlara olduğu kadar kendisine, kendi benine aykırı düşmesi olarak tanımlarlar. Varoluşçulara göre, insan özünü oluşturma evresinde yabancılaşır; kendini tanımlamak için farklılaşmalı, başkalaşarak kendisini bulmalıdır.

---

⁶ Barlas Tolon, *Çağdaş Toplumun Bunalımı “Anatomi ve Yabancılaşma”*, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Ankara 1980 s.145.

Tanrıci varoluşçulardan Kierkegaard insanın çıkmazdan kurtulmasını tanrısal bir güce inanmaya bağlarken, Heidegger ve Sartre gibi tanrıtanımayan Varoluşçu düşünürler, insan ve varoluş sorununu daha farklı bir biçimde ele alırlar: tüm varlıklar içerisinde sadece insan önce var olur sonra kendi özünü yaratır. Öyle ki insanı var olmadan önce tanımlamak olanaksızdır. Ne olacağı, nasıl davranacağı önceden bilinemez. Bu nedenle, özellikle Sartre'a göre, insanın varoluşu özünden önce gelir, sonra insan kendi özgür seçimiyle özünü yaratır. Bu durum yabancılaşma olgusunu, varoluş felsefesine dayandırmalarına neden olur.

1.3.Yalnızlık

Sanayileşme devriminden sonra ortaya çıkan hızlı kentleşmenin birçok sorunu beraberinde getirdiği ortak bir düşüncedir. Bu sorunlardan biri de günümüz insanını bunaltan, tedirgin eden ve kimi zaman da intihara iten “yalnızlık” olgusudur.

“Kavram olarak yalnızlığı bir insanın kendini ötekilerden ayrı ve yalıtılmış hissetmesi olarak tanımlayabiliriz. Farklı bakış açılarına göre farklı değerlendirilen yalnızlık olgusuna sosyal bilimlerin yaklaşımı kural dışılıktır (Normabweichung). Alman filozof Schopenhauer’ un “mutluluk ve huzurun kaynağı” (Quelle des Glücks und der Gemütsruhe) olarak tanımladığı yalnızlık, yazar Thomas Mann ve piyanist ve besteci Glenn Gould’ e gibi birçok sanatçıya göre ise yaratıyı besleyen en güçlü olgudur.”⁷

İnsan toplumsal bir varlıktır. İnsanın toplumsal bir varlık oluşu, onu günlük yaşamında diğer insanlarla ilişki kurmaya yönlendirir. İnsan toplum içerisinde sağlıklı ilişkiler kurmak ve kendini güvende hissetmek ister. Ancak sağlıklı ilişki kurma insanın birtakım bireysel becerilerinin yanı sıra kişiliği ile aynı özellikleri taşıyan bir toplum içinde uzun süre yaşaması ve kuşaktan kuşağa belli başlı davranış biçimlerini edinmesini de gerektirir.

⁷ Özgür CANGÜLEÇ, *Franz Kafka’ nın Die Verwandlung ve Yusuf Atılgan’ın Yurt Oteli Adlı Yapıtlarında Yabancılaşma ve Yalnızlık*, (Yüksek Lisans Tezi),Van 2006, s.19

Sanayileşme sonucu ortaya çıkan kırsal kesimden kente göç, hızlı ve çarpık kentleşmeyi beraberinde getirmiş, bunun sonucunda toplumsal dizge yozlaşmış ve kişilerin birbirlerini anlayamayacağı derecede karmaşık bir biçim almıştır. Bu yozlaşma ve karmaşıklık, kişiler arası ilişkileri olumsuz yönde etkilemiş, bu da kişinin yaşadığı toplumla sağlıklı ilişkiler kurmasını engellemiştir.

Kırsal kesimden kente göç eden insanların kırsal kesimdeki yaşam tarzları ile kentteki yaşam tarzları arasında büyük farklılıklar vardır. Kentteki sanayi ve teknolojinin getirdiği farkların, kırsal kesimden göç etmiş insanlarda ilk önce aile yapısını bozduğu görülür. Aile giderek küçülür, anne, baba ve çocuklar dışındaki akrabalarla ilişkiler zayıflar ve giderek kaybolmaya yüz tutar. Bu da yalnızlığın ilk önce ailede başladığının en belirgin göstergesidir. Bir diğer yalnızlık göstergesi de, kırsal kesimden göç eden insanın bir yandan kentteki teknolojiye ayak uydurmaya çalışırken öte yandan kırsal kesimdeki gelenek ve göreneklerini kent ortamında uygulamaya koyma çabasıdır. Postmodern durumu yürütmeye çalışan insan son derece garip durumlara düşer ve kendini toplumdaki soyutlar: “*İnsanlar, günümüzde çoğunlukla ara durumlar, parçalanmışlıklar yaşamaktadırlar; bencilleşmektedirler.*”⁸ İnsanın bu durumu toplum içerisinde bir uyum sorununa yol açmakta ve insanı toplumdaki soyutlamaktadır. İnsanı, adını koyamadığı, dile getiremediği sorunların içine sokmaktadır. Bu da insanın hiç olmadığı kadar yalnız yaşamasına neden olmaktadır.

Okumalarımızdan edindiğimiz bilgiler ışığında, yalnızlığın ilkel toplumlardan beri var olduğunu söyleyebiliriz. İkel toplumlar yalnızlıktan kurtulmak için kabileler, dinler ve farklı farklı inanış biçimleri oluşturup bu kurumlara sıkı sıkıya bağlanmışlardır. Bu kurumlar insanın güvenliğini sağlamalarına karşın özgürlüklerini kısıtlamış ve birey ile kurumlar arasında bir mücadele başlamıştır. Sanayi devrimi ile birlikte yaşanan teknolojik gelişmeler sonucu insan bir savaşım içerisine girmiştir. Bu savaşım sonucu özgürlüğünü eline almasına rağmen insan yalnızlaşmış, ürettiği ürün karşısında yabancı duruma gelmiş ve o ürüne hükmedemez olmuştur. Bu savaşım içerisinde insan önce yalnız kalmış sonra topluma, doğaya ve kendine karşı bir *yabancıya dönüşmüştür.*

---

⁸ John ZERRAN, *Gelecekteki İkel*, Karar Yayınları, İstanbul 2000, s.205

İKİNCİ BÖLÜM

2.MONDO ET AUTRES HISTOIRES ADLI YAPITTA YABANCILAŞMA VE YALNIZLIK

2.1.Mondo'da yabancılaşma

Tezimizin konusunu oluşturan Le Clézio'nun "*Mondo et Autres Histoires*" adlı öyküsünün anlaşılabilmesi ve doğru bir yere oturtulabilmesi için öncelikle modern dünyayı ve bugünkü insanı oluşturan koşulların ana çizgileriyle bilinmesi gerekir. Çağımız insanı hızlı bir şekilde nesnelere dünyasını oluşturmuş, sanatta boyutlarını değiştirmiş, bilimde olağanüstü buluşlar yapmış, teknikte elli yıl önce düşleyemeyeceği gelişmeleri yakalamıştır. Fakat bir yandan tüm bunları gerçekleştirirken diğer yandan kendi kendisiyle, çevresiyle kurduğu ya da kurmaya çalıştığı ilişkilerde bir başarısızlık yaşamaya başlamıştır. Böylece "*modernleşme ile ortaya çıkan gelişim ve değişim bireyler arasında bir bunalım*"⁹ yaratmıştır. Böylece çağımız insanları kalabalıklar arasında temel güven duygusundan yoksun ve yalnız yaşamaya tutsak edilmişlerdir.

Le Clézio, yeryüzünde var olma çabası içerisinde olan, yaşadığı toplum içerisinde kendini kabul ettirmeye çalışan ve böylelikle yaşamını anlamlandırma sorununu yaşayan anlatı kişilerinin öykülerini ortaya koyarak, insan doğasının akla ve mantığa uymayan, hiçbir kalıba ve düzene sığmayan ince noktalarını belirlemeye çalışmaktadır. Günümüz insanı, tıpkı öykü kahramanlarımız gibi yaşamla bir savaşım içerisinde. Bu savaşımı gerçekleştirirken diğer insanlardan kopup bencilleşmektedir. Her şeyi tek başına çözmeye ve yapmaya çalışmaktadır. Bu durum yaşamında tek başına kalmasına ve toplumdaki dışlanmasına neden olmaktadır. Bu dışlanış insanda yeni arayışları gündeme getirmektedir; toplumdaki koparak doğaya yönelmek.

Le Clézio'nun yapıtta üzerinde durduğu sorun çağımızın en önemli sorunlarından yabancılaşma ve yalnızlıktır. Yazar öykülerinde bu olguyu yergisel bir dille okura aktarır. Yabancılaşma ve yalnızlık olgusu Marx'ın kuramına göre iki biçimde belirir. Birincisi doğadan kopuş olarak yabancılaşmadır. Burada insan doğadan koparak kendisine yeni bir doğa kurma arzusu içerisinde girer. İkincisi ise insanın kendi doğasına, kendi emeğine yabancılaşmasıdır. Bu iki yabancılaşma şeklinde de emeğin yabancılaşmasının büyük bir payı vardır. Emeğin ve ürettiği ürünün kölesi olan insan

⁹ Cemile AKYILDIZ ERCAN, *Martin Walser'in "ehen in philippsburn" adlı yapıtında Toplumsal Sınıf ve Yabancılaşma* (Doktora Tezi), Erzurum 2001, s.24.

kendi doğasına yabancılaşarak mutsuz olur. Bu mutsuzluğu gidermek için ise kendini doğaya verir. Bir zaman sonra doğada da aradığını bulamayan insan mutsuzluğunun kaynağı olan var olan doğa dışında kendisine yeni bir doğa yaratma çabası içine girer. Böylelikle kişi doğaya, kendine ve çevreye yabancı olur. Kendini bir yalnızlık bunalımı içerisinde bulur.

Öykü kahramanlarımız da Marx'ın kuramındaki gibi bir yabancılaşma örneği sergilerler. Sürekli bir kaçış içerisindeyler ve sonsuz özgürlüğü aramaktadırlar. Bunun içinde kahramanların devinimleri sürekli doğaya doğru olmaktadır. Çünkü doğa her şeyin saf ve temiz olduğu, zorlu yaşamla özgürlüğün bulunduğu esenlikli bir uzamdır.

Yapıtın başlık konusu olan ve yapıttaki ilk öykünün de kahramanı olan Mondo'nun diğer öykülerdeki kahramanlardan ayrılması daha yapıttın başlığında yabancılaşma izleğini karşımıza çıkarır.

“Kimse Mondo'nun nereden geldiğini bilmiyordu. Bir gün tesadüfen fark edilmeden bizim kasabaya gelmişti.... Ailesi ve evi hakkında hiçbir şey bilinmiyordu.”¹⁰

Mondo ve diğer öykü kahramanları hakkında hiçbir şeyin bilinmemesi yapıttaki yabancılaşma ve yalnızlık izleklerini en belirgin şekilde karşımıza çıkarır. Yapıtın tüm öykülerde kahramanlar bir kaçış içerisindeyler. Bu kaçış bazen toplumdan uzaklaşma, bazen kendinden kaçış, bazen ise doğadan kendini soyutlama şeklinde gerçekleşmektedir.

Yapıtın ilk öyküsünde yer alan Mondo karakteri, yüklendiği sembolik anlamlarla aynı anda neredeyse tüm yabancılaşma ulamlarını örneklemektedir. Mondo ve diğer öykü kahramanlarının devinimleri, yaptıkları işler ve yaşam biçimleri ile de yabancılaşmaya göndermeler yapılmaktadır.

- 1- Kendine Yabancılaşma
- 2- Topluma Yabancılaşma
- 3- Aileye Yabancılaşma
- 4- Doğaya Yabancılaşma

---

¹⁰ J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.11

2.1.1. Kendine yabancılaşma

Tüm yabancılaşmaların özünü, kişinin kendisine yabancılaşması oluşturur. Yabancılaşma, şüphesiz kişinin diğer kişilerle ilişkilerinde ortaya çıkar, yani toplumsal yönü vardır ama temel olan kişinin kendi insansal ve kişisel niteliklerini kullanamaması ya da kullansa bile kendi ürünlerine sahip olamamasıdır.

“Günümüz dünyasında insanlar artık acı veren bir yalnızlık içinde, ayrılık ve sürekliliğin bozukluğu, kendi içinde yaygın ve şiddetli travma yaşayan, herhangi bir etkinlikte doyum sağlayamayan, boşluk duygusu içinde, iş ve uğraşlarından zevk alamayan, kararsızlık, temel güven duygusundan yoksun ve bağımlı, kendine uzaklaşmış bireyler haline gelmektedir.”¹¹

Albert Camus, insanın dünyaya fırlatılmış bir canlı olduğunu, insanların uyumsuzluk içerisinde yaşadıklarını ve onlara sunulmuş kurulu düzen içerisinde yaşamak zorunda olduklarını dile getirmiş kişinin bu düzenin parçası olmaktan kurtulması için iki seçeneği olduğunu savunmuştur. Ya düzenin bir yansıması olarak özünden uzaklaşıp kaybolacak ya da kendisine dayatılana karşı bir direnişte bulunacaktır. İki durumda da yabancılaşma gerçekleşecektir. İlkinde kendisi dışında bir özneye dönüşen insan, ikinci durumda da yabancılaşmayı en alt seviyede tutabilmek için çaba gösterirken, kendini keşfetme, kendini gerçekleştirme konusunda engellenecektir. Mondo’da bu bağlamda başka bir nesneye dönüşmek yerine yabancılaşmayı en alt seviyede yaşayabilmek için çaba harcar. Okuma bilmemesine karşın dünyayı ve kendini sorgulayarak tanımaya, insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmaya çalışır. Ancak kapitalist toplum Mondo’nun ayırımına varmayarak onun bu ilişkilerde başarısız olmasına neden olur ve Mondo’yu kendisini gerçekleştirme konusunda engeller.

Mondo öykünün başından sonuna kadar farklı kişilerle ilişki içerisinde. Bu ilişkiler toplumun ona öğrettiği şekilde gerçekleşmektedir. Mondo’nun ilişkileri genelde çıkar ilişkisine dayanır. Öykünün başından sonuna kadar birçok kişiyle değişik uzamlarda ortaya çıkar. Bu kadar çok değişikliği yaşaması Mondo’nun yaptığı iş ve uğraşlardan bir zaman sonra sıkıldığını ve yeni arayışlar içine girdiğinin göstergesidir. Bu olaylar dizini Mondo’nun kendinden yabancılaşmasının en belirgin göstergesidir.

¹¹ <http://www.tavsiyeediyorum.com/makale-585.htm>

Yapıtta yer alan öykülerin tümünde kahramanlarımız hayatın onlara sıkıcı ve durağan gelen ya da özgürlüğünü kısıtlayan kısımlarından kaçarak kurtulmaya çalışmaktadırlar. Okul, aile ve içinde yaşadıkları toplumun aynılığı kahramanların kendilerini yalnız hissetmelerine ve kendilerine yabancılaşmalarına neden olmaktadır. Yalnızlık ve yabancılaşmadan kurtulmak içinse yaşadıkları aile, okul ve toplumdaki koparak doğayı tercih etmektedirler. Mutluluğu, huzuru ve özgürlüğü doğada aramaktadırlar.

“Mondo, o dönemlerde hiçbir yerde oturmuyordu. Gizli yerlerde, plajın kenarında ya da daha uzakta şehrin çıkışındaki beyaz taşların içinde yatıyordu.”¹²

Mondo'nun toplumdaki kaçması, şehirden uzak kimsenin onu bulamayacağı yerlerde yaşaması kahramanımızın kendine yabancılaştığını gösterir. Kendisine yabancılaşan kahramanımız, kendini toplum dışına iterek mutluluğu ve özgürlüğü doğada aramaktadır. Onun için en esenlikli uzam tek başına bulunduğu çeşitli doğal ortamlardır. Mondo sadece günlük ihtiyaçlarını karşılamak için insanlarla ilişki içerisinde. Topluma ve kendine yabancılaştığı için geri kalan zamanını deniz kıyısı, park, bahçe ve kırlarda geçirmektedir.

Hayatın değersizleşmesi, normsuzlaşması ve anlamsızlaşması, bireyin kendi kendine yabancılaşmasıdır. İnsanın kendine yabancılaşmasıyla birlikte yaşamın tek amacı karnını doyurmak, bir şeyler içmek, uyumak, vb... gibi temel gereksinimlerin giderilmesi olmuştur. Bu durum insanın özel uğraşları için zaman ayıramayarak kendisine yabancılaşmasına bir kısır döngü biçiminde neden olmuştur.

“Bir Pazar günüydü. Mondo Pazar meydanına geldi ve mavi kamyonetlerin arasında yürümeye başladı. Hemen iş buldu çünkü kasaları indirmek için pazarcıların her zaman işçiye ihtiyaçları vardı.”¹³

Mondo kendinden yabancılaşıp toplumdaki koptuktan sonra özgür yaşamda da sadece ihtiyaçlarını gidermek için çabalar. Çalışır, âşık olur, sıcak bir ev bulup yeni bir çevre edinir. Ancak tüm bunlar Mondo'nun sadece anlık mutluluklar yaşamasını sağlamaktan öteye geçemez.

¹² J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard,1978, s.14

¹³ A.g.y, s.12

“Bir ses duyuyordu fakat anlamıyordu. Telefon edin diye sesler. Mondo yaşlı bir köpeğe dönüştüğünü düşünüyordu.”¹⁴

Mondo'nun yaşlı bir köpeğe dönüştüğünü düşünmesi kendine yabancılaştığının bir göstergesidir. Ayrıca Mondo'nun yaşayış biçimi de köpekler gibidir. Bunu köpekler gibi sokaklarda özgür yaşamasından her yerde yatıp kalkmasından ve pazardaki artıkları toplamasından da anlayabiliyoruz.

“Bu arada kızla konuşup ve tanışıyorlardı. Kız ben Chin Viyatnamlıyım dedi. Kız Mondo'ya sen nerelisin? Diye sordu. Mondo bilmiyorum diye cevap verdi.”¹⁵

Mondo'nun nereli olduğunu, nereden geldiğini kendisinin bile bilmemesi kendine yabancılaştığının en belirgin göstergelerinden biridir. Bu bağlamda kendini tanımaması, özünden uzaklaştığını kanıtlar.

Kısaca söylemek gerekirse yabancılaşma biçimleri içerisinde en önemli halkayı oluşturan kişinin kendine yabancılaşmasıdır. Kendine yabancılaşan birey kendini bir nesne gibi görüp toplumda değersiz olduğunu düşünür. Toplumun farklı düşüncelerle algılayıp kendi kabuğuna çekilerek önce kendine sonra topluma yabancılaşıp kendisini toplumun dışına iter. Huzuru, mutluluğu ve özgürlüğü doğada aramaya başlar.

2.1.2. Topluma yabancılaşma

Bireyin çeşitli nedenlerle toplumun dışına itilmesi veya kendisini toplumun dışında hissetmesini topluma yabancılaşma olarak tanımlayabiliriz. Topluma yabancılaşmanın başlıca nedenleri arasında, toplumsal kuralların insan özgürlüğünü kısıtlaması, renkli kent yaşamının getirdiği gürültülü ve stresli yaşam, toplum içerisinde yaşayan insanların akrabalık, arkadaşlık, yardımlaşma ve sevgi gibi kavramları unutmuş olmaları sıralanabilir. Toplum dışına itilerek ya da kişinin kendisini toplumdan soyutlayarak yalnızlığı seçmesi bireyde güvensizlik duygusuna yol açar. Yalnızlaşmış birey insanlarla konuşmaz ya da konuştuğu kişileri seçer. Böylelikle birey topluma yabancılaşır. Yapıtın ilk öyküsünün kahramanı Mondo'da bir kaçış içerisine girer ve bu kaçışı boyunca birçok kişiyle karşılaşır, arkadaşlık kurar ancak hiç birisi sohbet etmek ya da oyun oynamak için arkadaşlar değildir.

¹⁴ J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.72

¹⁵ A.g.y, s.46

“Mondo sadece yollarda yürüyerek çok arkadaş bulmuştu. Fakat herkesle konuşmuyordu. Konuşmak ya da oynamak için arkadaşlar değil, bir göz kırpmak ya da uzaktan elle selamlaşmak için arkadaşlar seçiyordu.”¹⁶

Topluma yabancılaşma, kişinin kendini toplumdan biri olarak duyumsamaması şeklinde ortaya çıkar. Mondo daha oyun oynayacak yaştaki bir çocuk olmasına karşın amaçsızca yollarda dolaşarak kendisine arkadaşlar aramaktadır. Birçok arkadaş edinir ancak bunlar sadece uzaktan selamlaşmak için arkadaşlardır. Çünkü toplum kuralları Mondo’ya bunu öğretmiştir. Hayatı sorgulayarak ve gözlemleyerek öğrenen Mondo toplumun ona öğrettiği şekilde davranarak topluma yabancılaşma örneği sergilemektedir.

“Mondo deniz kenarına giden küçük merdivenleri indi. Bu yeri çok seviyordu. Taşlı duvar çok uzundu ve köşelerinde kare beton yığınları vardı. Bu taşların sonunda bir fener vardı. Deniz kuşları rüzgârda yavaşça dönerek ve çocuk gibi sesi çıkararak süzülüyorlardı. Mondo’nun üstünde uçuyorlardı. Kafasının yanından sıyrılıyor ve onu çağırıyorlardı. Mondo ekmek kırıntılarını gücü yettiği kadar yükseğe atıyordu ve deniz kuşları onları havada yakalıyorlardı.”¹⁷

Mondo kapitalist/anamalcı düzenden sıyrılarak kendini doğaya verir. Çocuk olmasının vermiş olduğu heyecan, mutluluk ve vurdumduymazlık gibi öğeleri kendi içinde barındırmamaktadır. Kendi yaşlılarıyla oyun oynaması gereken Mondo tam tersine toplumdan uzaklaşarak doğada kendine yakın bulduğu canlı ve cansız varlıklarla arkadaşlık kurar. Çünkü kendini yalnız ve yabancı hissettiği için ona sadece doğanın yardımcı olacağını düşünür. İçinde bulunduğu yabancılık ve yalnızlık bunalımını doğada kendiyile özdeşleştirdiği varlıklarla paylaşarak aşmaya çalışır.

“...Emin olunan şey, uzaktan dağların ve denizin diğer tarafından gelmişti. Görünüşünden buralı olmadığı anlaşılıyordu.”¹⁸

Bu açıdan bakıldığında, Mondo günümüz göçebe insanını yansıtır. Kırsaldan kente göçen günümüz göçebe insanı, kırsal kesimde hiç tanımadığı ve karşılaşmadığı toplum kurallarının kent yaşamında insan özgürlüğünü kısıtlamasıyla karşı karşıya kalır.

¹⁶ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.15

¹⁷ A.g.y, s.17

¹⁸ A.g.y, s.12

Bu kurallar bütünü göçebe durumda olan insanda sarsıntı yaratır ve insanı bir uyum sürecine iter. Bir yandan içinden geldiği kırsal yaşamın kültürü diğer yandan içine girmiş olduğu kent yaşamı kültürü arasında ikilem yaşamak zorunda kalır. Böylelikle hem kırsal yaşam kültüründen hem de kent kültüründen koparak içinde yaşadığı topluma yabancılaşmaya başlar. Anlatıcının Mondo'nun yabancı olduğunu açık bir şekilde okura bildirmesi yapıtta yabancılaşma olgusunun irdeleneceğini gösterir.

Erich Fromm eleştirilerini insanın sanayileşmiş toplum içerisinde kendisini yalnız hissetmesi ve bu yalnızlık bunalımı sonucunda birçok şeye yabancılaşması üzerine yoğunlaştırır. Bu yalnızlık ve yabancılaşmanın nedenini insanın kendi edimleri karşısında köle durumuna düşmesine bağlar ve şunları ekler; "*(Kişi) kendisine yabancılaşmıştır, kendini dünyanın, kendi edimlerinin yaratıcısı olarak görmektedir-sine edimleri onun efendisi haline dönüştürmüştür; onlara boyun eğer, hatta tapınır. Yabancılaşmış kişi kendisiyle ya da ötekilerle temas halinde değildir (...) kendisiyle ve dünyayla üretken bir ilişki kuramaz*"¹⁹. Günümüz kapitalist toplumunda insanlar günlük gereksinimlerini karşılayabilmek için çalışmak zorundadırlar. Çalışmak zorunda kalan insan kendisine zaman ayırıp insanlarla iletişim kurmakta zorluk çeker. Bu durum insanın toplumdan uzaklaşmasına neden olur.

*"Mondo bir kamyonet için çalışıyordu. İşini bitirdiği zaman ona birkaç bozuk para veriliyordu. Daha sonra gidip başka kamyonetlere bakıyordu."*²⁰

Mondo çocuk olmasına rağmen çalışarak insani gereksinimlerini karşılar. Toplum içerisinde özgürdür ancak insanın kendi edimleri karşısında köle durumuna düşmesi Mondo'yu da sarmalamıştır. Para kazanıp gereksinimlerini karşılamak için çalışmak zorundadır. Bu zorunluluk Mondo'nun insanlarla iletişim kurmak için zaman ayıramamasına ve toplumdan kendisini soyutlamasına yol açmaktadır. Çalışarak hayatını sürdüren Mondo böylece kapitalist sisteme istemese de katılmak zorunda kalır.

İnsan doğal haliyle devamlı bir çatışma içerisindedir. Bu çatışmalar arasında kalan insan "*yaşamının dayanacağı temeli belirlemek zorundadır. Ama bu temel çoğunlukla daha önceden belirlenmiştir ve de insan kendiliğinden bu yaşam biçimini kabullenir. Daha doğrusu her günün getirdiği zorunluluklar insanı belirli bir yaşam*

¹⁹ Sibel ÖZBUDUN-George MARKUS-Temel DEMİRER, *Yabancılaşma ve...*, Ütopya Yayınevi, Ankara, Ocak 2008, s.35

²⁰ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.12

biçimine mahkûm hale getirir.”²¹ Bu mahkûmiyet insanı yeni arayışlara götürmekte ve toplumsal yaşam içindeki dengesini bozmaktadır.

*“Sonra Mondo denize, yanan tepelere ve kendine yeni arkadaşlar bulmaya gidiyordu... Tehlike olmadığı zamanlar şehirde gelişen şeylere bakarak dolaşıyordu. Amaçsız gezmeyi seviyordu.”*²²

İşte bu noktada Mondo dar kalıplara sığdırılmış günümüz toplumunun başkaldırısını dile getirir. Kapitalist toplum içerisinde gerçek arkadaşlık ve dostluğu bulamayan Mondo bu gereksinimleri doğada aramakta ve toplumdaki uzaklaşmaktadır. Mondo günümüz toplumunun içinde bulunduğu amaçsız yaşama biçimini ve topluma yabancılaşmasını gözler önüne serer.

*“Bizim kasabaya yazdan önce gelmişti. Hava çok sıcaktı ve küçük tepelerde her akşam yangın vardı. Sabahın erken saatlerinde hava gergin, düz, bulutsuz ve değişmez bir maviydi.”*²³

Öykülerin tamamında masmavi deniz ve gökyüzü bulunmaktadır. Deniz ve gökyüzü sonsuz özgürlüğün simgesidir. Kahramanlar deniz ve gökyüzü aracılığıyla toplum içindeki dar ve sınırlı yaşama alanından kurtularak sonsuz bir yaşama alanı seçerler. Bu sonsuz özgürlüğe giderken de yüksek dağları ve deniz kenarındaki büyük taşları basamak olarak kullanırlar.

*“O yer taşların tam ucundaydı. Orası her zaman gidip oturduğu yerdi ve her zaman orayı tercih ediyordu. Birazcık eğimliydi. Betonun yıpranmış çok yumuşaktı. Mondo onun üzerine yerleşip oturuyor ve onunla yavaşça konuşuyordu.”*²⁴

Toplumdan uzaklaşan kahramanımız doğayla tam bir uyum ve birliktelik içinde yaşamaktadır. Toplum içerisinde bulamadığı arkadaşlık ve dostluğu doğadaki hayvanlarda aramaktadır. Toplumda yapamadığı sohbeti doğadaki canlı ve cansız varlıklarla konuşarak gidermeye çalışmaktadır. Mondo'nun doğadaki cansız varlıklarla konuşması toplumda yaşayan insanların doğadaki cansız varlıklar gibi olduğunu, devinimsiz olduklarını bize gösterir. Toplum kurallarından sıkılarak kendini toplumdaki

²¹ Doğu-Batı, Kişinin Kendisiyle Savaşı, (M. Mukadder Yakupoğlu), “İnsanın Kendi Doğasıyla Savaşı”, s.95

²² J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.14

²³ A.g.y, s.12

²⁴ A.g.y, s.18

soyutlayan insan arkadaşlıklar edinemez. Bulduğu arkadaşlar da genellikle kendisiyle benzer tinsel durumunda olanlardır.

“Cosaque tuhaf bir adamdı, deli tiptiydi. Saçları her zaman büyük bir bonenin içerisindeydi ve büyük bir post giyiniyordu. Ayıya benziyordu. Kahvenin önünde akordeon çalıyordu. Genellikle gece çalıyordu çünkü gündüz sarhoş oluyordu. Ancak Mondo en çok yaşlı Dadi’yi seviyordu.”²⁵

Mondo toplumdan kendini soyutladığı için kendi gibi toplumdan soyutlanmış ve kendisine zarar vermeyeceğini düşündüğü insanlarla arkadaşlık kurar. Mondo’nun güvendiği ve korkmadığı kişiler yaşlı insanlardır. Bu durum bize geçmiş ve günümüz insanı arasında bir yorum yapma olanağı sağlar. Mondo’nun korkmadığı ve arkadaşlık yaptığı yaşlı insanlar geçmişte yaşamış insan tipini vurgularken içerisinde ayrıldığı toplum insanları ise günümüz insanını yansıtır. Geçmişte yaşayan insanlar öykünün tamamında paylaşımcı, yardımsever ve kendine zaman ayırabilen insan tipi olarak karşımıza çıkarken günümüz insanı makineleşmiş, durmaksızın çalışan ve kendilerine zaman ayıramayarak kendi edimlerinin esiri olarak karşımıza çıkar.

“Mondo deniz kenarındaki taşların üzerinde yürümeyi seviyordu. Bir taştan diğerine denize bakarak zıplıyordu.”²⁶

Günümüz toplumlarındaki şehir yaşamı durağan ve tekdüze olduğundan ve insanlar günlük gereksinimlerini karşılamak için çalışıp üretmek zorunda olduklarından kendilerine zaman ayıramayarak monoton bir yaşam içerisinde girerler. Öykü kahramanımız Mondo’da böyle bir toplum içerisinde yaşarken bu tekdüzelikten kurtulmak için kendini doğaya verip doğada huzur ve mutluluk aramıştır. Mondo’nun toplumdan uzaklaşarak deniz kenarındaki taşların üzerinde ve kırlarda zıplayarak yürümesi hayatın hızlı akışını yakalamak istemesindedir. Çünkü Mondo kalabalıklar içerisindeyken toplumun ona öğrettiği gibi durağan ve tekdüze bir yaşam sürmektedir. Ancak topluma yabancılaşıp doğaya yönelen kahraman arzuladığı hayatın ritmini doğada bulmuştur. Bir taştan diğerine zıplayarak yürümesi bunun en güzel göstergesidir. Bu hızlı geçişler öykülerin tamamında gözlemlenmektedir.

²⁵ J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard,1978, ss.25-26

²⁶ A.g.y, s.17

2.1.3. Aileye yabancılaşma

“Yaşama biçiminin belirlenmesinde önceki kuşakların yaşama biçimleri model oluştururlar. Aile ve okul eğitimi bir ölçüde insanı nasıl yaşayacağı konusunda koşullandırır. Bu koşullandırma yaşamın acı gerçekleri karşısında yavaş yavaş etkinliklerini kaybederler. Bu süreçte insan yaşamı konusunda karar vermek zorunda olduğunu fark eder.”²⁷

Yaşamı konusunda karar vermek zorunda olduğunun ayırımına varan insan içinde bulunduğu baskıcı okul ve aile düzenine bir tür başkaldırı durumuna geçer. Bu başkaldırı okul ve ailenin tek düzeliğinden ve baskıcı yapısından kaynaklanır. Böylelikle kişiler yeni heyecanlar bulabilmek için beraber yaşadığı aileden uzaklaşıp aileye yabancılaşır. Öykü kahramanlarımız da bir şekilde aileden, okuldan ve toplumdan uzaklaşırlar. Ailenin kuralcı ve baskıcı yapısı çocuk olan kahramanlar üzerinde olumsuz bir etki bırakarak kendilerine ayrı bir doğal çevre kurmalarını zorunlu kılar.

“Ailesi ve evi hakkında hiçbir şey bilinmiyordu. Her zaman beklemediğimiz anda, onu düşünüyorken, yolun kenarında görünüyor, plajın yakınında veya pazarın orda yalnız yürüyordu.”²⁸

Mondo'nun ailesi hakkında hiçbir şey bilinmemesi, Mondo'nun köklerine ve kendisine yabancılaşıp tanımadığı bir toplum içerisinde yaşamaya çalıştığını gösterir. Öykünün içinde yaşanan gelişmelerden gerçekte de Mondo'nun bir ailesi olmadığı anlaşılır. Yetiştirme yurdundan kaçmış bir kişiliktir. Yetiştirme yurdunun baskıcı düzeninden ve tek düzeliğinden sıkılarak kendisini toplum içerisine atmıştır.

“Mondo mağaza kapısının altında bir gazete buldu ve onu okumak için bir bankın üzerine oturdu. Gazete çocuklarıyla oynayan ve yemek yapan, sarışın güzel bir kadını gösteren renkli resimleriyle bir öykü anlatıyordu.”²⁹

Yetiştirme yurdunda yaşadıklarından bir aile özlemi çektiği anlaşılmaktadır. Bu özlemi onu bir aile arayışına itmiş ve gördüğü insanlara beni evlatlık almak ister misiniz

²⁷ Doğu – Batı, Kişinin Kendisiyle Savaşı, (M. Mukadder Yakupoğlu), İnsanın Kendi Doğasıyla Savaşı, s.95

²⁸ J.M.G. Le Clézio, Mondo et Autres Histoires, Gallimard, 1978, s.11

²⁹ A.g.y, s.33

gibi bir soru sormasına neden olmuştur. Bu aile özlemini gazetede ki öykünün ilgisini çekmesinden de anlayabiliriz.

“...Basit ve güzel bir evdi. Mondo böyle güzel bir evi hayatında görmemişti. Düzensiz bahçenin içerisinde iki tane palmye ağacı vardı... Mondo böyle güzel bir aydınlık hiçbir zaman görmemişti. Kadın çayı tasların içine doldurdu.”³⁰

Mondo öykü boyunca aradığı aile ortamına öykü sonunda kavuşur. Arzu ettiği aile ortamını kendisi gibi yalnız olan bir kızın yanında gidermeye başlar. Doğayla iç içedir. Fakat kapitalist düzendeki gereksinimleri giderme burada da karşısına çıkmıştır. Bunun için çalışıp kazanması gerekir. Kasabaya döndüğünde yakalanıp kapitalist/anamalcı düzenin çarkında yok olmaktan kurtulamaz.

Mondo yapıt içerisindeki diğer öykü kahramanlarının adeta sözcüsü konumundadır. Mondo dışındaki kahramanlar aileye yabancılaşmış kendilerini doğaya verdiklerinde bir anlık mutluluk yaşarlar. Ancak bu mutluluk insanın karnını doyurma, barınma gibi ihtiyaçları gelip çatığında mutsuzluğa dönüşür. Bu mutsuzluk duygusu onları tekrar kapitalist toplumun boyunduruğuna geri gönderir.

Bu mutsuzluğun kaynağı aradıkları huzuru doğada bulamadıklarından değil, sanayileşmiş toplumların özelliği olan birilerine gereksinim duyma özelliğinden kaynaklanır. Mondo dışındaki diğer öykü kahramanları ailelerinin yanına ve okula geri dönmek zorunda kalırlar. Mondo bu noktada diğerlerinin tersine ailelerinin yanına dönmeyen insanların temsilcisidir. Bu özelliğiyle bir başkaldırı işlevini yerine getirir. Okuma yazma bilmemesine karşın hayatı sorgulayarak öğrenmeye çalışır. Başkaldıran insanların sanayileşmiş toplumun çarkları arasında nasıl eriyip yok olduğunu gösterir.

2.1.4. Doğaya yabancılaşma

İnsanoğlu yüz binlerce yıl doğayla iç içe yaşamıştır. Yaşamı için gereken her şeyi doğadan sağlamış ve doğaya inanmıştır. Fakat gelişen teknoloji ve kapitalist/anamalcı düzen insanı doğadan koparıp sistemin kölesi haline getirmiştir. Doğadan kopan insan büyük kentlerde beton yığınları arasında yaşamaya mahkûm edilmiştir.

³⁰ J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, ss.44-46

“Yağmur sezonun da, evlerin çatılarını uçuran ve palmiye ağaçlarını kökünden söken çok güçlü rüzgâr ve fırtınalar vardır.

Gemiler sahile vuruyor mu?

Hayır, insanlar evlerinde duruyor hiç kimse denize çıkmıyordu. Ancak bu uzun sürmüyordu.

Küçük bir adanın üzerinde, balıkçı ailesiyle birlikte yaşıyordu. Evleri plajın kenarında palmiye ağacıyla yapılmış bir evdi... Hava güzel olduğunda tüm ailesiyle birlikte gemiyle yandaki adalara gidip diğer akrabalarını ziyaret ediyor ve akşama geri dönüyorlardı.”³¹

Gemici Giordan'ın Mondo'ya anlattığı Afrika şehri ile günümüz gelişmiş toplumlarındaki şehir yaşamı arasında doğaya yabancılaşma açısından bir bağ kurulmuştur. Günümüz modern şehirlerinde beton yığınları arasında yaşamaya mahkûm olan insan doğadan koparak akrabalık, arkadaşlık ve aile yaşamını unutmuş gibi görünürler. İlkel toplumlarda ise bu durum tam tersine işlemekte, insanlar doğanın zor koşullarıyla mücadele ederek, stresten uzak ve mutlu bir biçimde yaşamaktadırlar.

Günümüzde kentleşmenin hızla yayılması kapitalist/anamalcı düzenin bir gereğidir. Gelişen kentleşmeyle birlikte kırsal kesimden kente göç başlamıştır. Kente göç eden kırsal kesim insanları ile birlikte kentlerde kültür yozlaşması yaşanmış, insanlar birbirlerini tanımaz hale gelmişlerdir. Büyük kentlerde kapitalist sistemin çarkına kapılan toplum çalışıp kazanmaktan ve karın doyurmaktan başka bir şey düşünmediği için doğadan bağlarını koparıp aksine farkında olmadan doğaya zarar vermeye başlamıştır.

Kentsel yaşam ve kapitalist/anamalcı düzenin baskısı insanlarda yeni hayat biçimlerinin arayışına yol açmıştır. Ancak bu arayışa rağmen insanların çoğu kendilerini olayların akışına bırakır. *“Bu kayıtsız çoğunluğun karşısındaki azınlık ise kendi yaşamları üzerine kararı kendileri vermek isterler. Bu azınlığın önünde geniş bir yelpaze vardır.”³²* Bu geniş yelpazeyi kullanan azınlık genelde eski yaşantısına özlem duyup, kapitalist/anamalcı düzenden kurtulmak için kendisini doğaya salar. Bu andan itibaren özgürdür. Ancak gelişmiş teknolojinin sunduğu kolay ve rahat yaşamı doğal

³¹ J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard,1978, s.22

³² Doğu – Batı, Kişinin Kendisiyle Savaşı, (M. Mukadder Yakupoğlu), İnsanın Kendi Doğasıyla Savaşı, s.95

ortamda bulamaz. Bir süre sonra zorlu doğa yaşamından sıkılıp tekrar kapitalist/anamalcı toplum içerisinde yine o çarklar arasında ezilmeye devam eder.

Le Clézio da öykü kahramanlarını tam bu noktaya oturtmuştur.

“ O gece Mondo yastıkların üzerinde yatmıştı. Çünkü Mondo burayı çok sevmişti. Hava sıcak olduğunda Mondo bahçede yatıyordu... Hemen hemen her gün bu evde yatıyordu. O eski yerlerde yatmıyordu. Her sabah denizde yüzyordu. Denizi, martıların ve suyun sesini çok seviyordu. Denizden çıktıktan sonra pazara gidip çalışıyordu³³.”

Daha önce de dile getirdiğimiz gibi Mondo toplumdan uzaklaştıktan sonra taşların arasında, parklarda ve bahçelerde yatar. Bu yaşadığı özgür yaşam biçiminin de sıkıntıları vardır. Öncelikle toplumda çocukların özgürce her şeyi yapabilmeleri olanaksızdır. Bundan dolayı yakalanma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Doğanın bu zorlukları onu bir aile bulmaya itmiş ve aradığı aile ortamını yine doğayla iç içe olan bir evde bulmuştur. Doğadan aile ortamına geçişi, taşların üzerinde uyurken yumuşak yastıklara kavuşması onun doğaya yabancılaşarak uzaklaşmasını sağlamıştır. Aile ortamına girdikten sonra yine özgürlükleri kısıtlanmıştır. Pazara gidip çalışmak zorunda kalmıştır. Kızı sevdiği için onun kölesi konumuna gelmiş ondan ayırlanamamıştır.

2.2.Mondo'da Yalnızlık

Günümüzde insanların önemli bir kısmı yabancılaşmadan kaynaklanan yalnızlık duygusunu yaşamaktadırlar. Sanayi devrimi ile birlikte günümüz toplumunun bireyleri değişik kültürlerden göç ederek büyük kentlere yerleşmiştir. Değişik kültürlerden gelen bu insan kitleleri kentte yeni bir düzen kurmaya çalışmıştır. Ancak ürettiği ürünün tutsağı olarak ve kentteki yaşam koşullarına ayak uyduramayarak yalnızlığa gömülmüştür. Yalnızlığa gömülen birey ilk önce kendisine, sonra ailesine yabancılaşır. Bunları topluma yabancılaşma izler. Birey bu aşamadan sonra yaşamında yeni kararlar almaya yönelir. Toplum içerisinde yalnız yaşayıp tutsak olmaksızın doğada özgürce yalnız yaşamayı seçer.

Yazar öykü kahramanlarının tamamını yalnızlaştırarak, kendine, aileye ve topluma yabancılaşmış kişilikler olarak ön plana çıkarır. Yapıttaki ilk öykünün kahramanı olan Mondo, öykünün başında da dile getirildiği gibi, ailesi olmadığından

³³ J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard,1978, ss.48-50

yalnızlık içerisinde yaşamaktadır. Mondo hiç tanımadığı yeni bir toplum içerisine girer ancak burada da yalnız yaşamına devam eder. Konuştuğu kişiler sınırlıdır. Arkadaşlık kurduğu kişiler de Mondo gibi yalnız, hem toplumu kabullenmeyen ve dışlayan sıra dışı yaşayan, hem de toplumun kabullenmediği ve dışladığı kişilerdir.

Yalnızlık bunalımı içerisindeki kişiler çevrelerindeki insanlarla uyum içerisinde değildirler. Çünkü *“yaşayışları, tutumları, davranışları ve fikirleri bakımından genellikle diğer insanlardan kendilerini farklı algırlar.”*³⁴ Toplum içerisindeki sosyal faaliyetlerinin azlığından ve toplumla sağlıklı ilişki kuramadıklarından arkadaş çevreleri ya sınırlıdır ya da hiç arkadaşlık kuramazlar.

Bu bağlamda öykü kahramanı Mondo'nun, yabancılaşma konusunda da değindiğimiz gibi, ve diğer öykü kahramanlarının arkadaşlık kurdukları kişiler ya sınırlıdır ya da hiç arkadaşları yoktur. Bu da öykülerdeki kahramanların yalnızlık içerisinde olduklarının en belirgin göstergelerindedir.

*“Kollarını dizlerinden sararak plajın üzerinde oturuyor ve güneşin doğuşunu izliyordu. Saat dördü elli geçe denizin üzerinde yalnızca birkaç buhar bulutu vardı. Gökyüzü gri ve saftı. Güneş birden görünmüyordu. Fakat Mondo güneşin doğuşunu hissediyordu.”*³⁵

Mondo'nun kollarını dizlerinden sarması ve sabahın erken saatleri olması sessizliğin ve yalnızlığın göstergeleridir. Kendini toplum yaşamının karmaşasından kurtarmak isteyen Mondo örneğinde insan bu saatleri kendine sunulmuş bir ayrıcalık olarak görür. Çünkü bu saatlerde şehrin gürültülü yaşamından uzak ve doğayla baş başadır insan. Bu saatlerde her şey daha saf ve daha doğaldır. Yalnızdır ve onu mutlu edecek tek şey doğanın karşı konulamaz gücüdür. Doğanın saflığını ve güzelliğini ancak bu saatlerde duyumsamaktadır.

Yapıttaki diğer öykü kahramanları da Mondo gibi yalnızdırlar. Mondo'dan tek farkları her birinin birer ailesinin olmasıdır. Mondo toplum içerisinde yalnızlaşırken diğer kahramanlar aileden yalnızlaşmaya başlarlar.

*“Güneş ufuk'a doğru yaklaşırken balıkçı Giordan oltasını betonun üzerine bırakıyordu. Çantasından bir sandviç çıkarıp yarısını Mondo'ya veriyordu. Birlikte denizin yansımalarını izleyerek yiyorlardı.”*³⁶

³⁴ Mustafa ÖZODAŞIK, *Yalnızlık*, Tablet Kitapevi, Mart 2005, s.67

³⁵ J.M.G. Le Clézio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard,1978, s,31

³⁶ A.g.y, s.23

Kahramanların devinim gösterdikleri yerlerin hepsi benzer özelliktedir. Öykülerin tamamında kahramanlar deniz kenarlarında, dağlarda, kır evlerinde, kuşlarla, arılarla ve balıklarla iç içe yaşamaktadırlar. Tinsel yaşantıları aşağı yukarı aynıdır. Hepsi aynı amaç uğruna mücadele ederler.

Yapıtta fiziksel portre olarak yalnızca ilk iki öykü kahramanı betimlenmiştir. “*Mondo mavi bir pantolon, tenis ayakkabısı ve ona birazcık büyük gelen yeşil bir tişört giyiniyordu... Lullaby yeşil bir kazak, kahverengi bir pantolon ve kahverengi bir manto, çorap ve ayakkabı giyindi.*”³⁸ Görüldüğü gibi Mondo ve Lullaby’nin giyim tarzları aynıdır: her ikisi de yeşil, mavi ve kahverengi tonlarda giyinmiştir. Bu tercihleri kahramanların kendilerine olan güven duygusunu, rahatlıklarını, özgür yaşamayı seçtiklerini ve doğayla iç içe yaşadıklarını gösterir niteliktedir.

Mondo diğer öykülerinde kahramanı demiştik, ancak bazı yönlerden diğer kahramanlardan ayrılır. Mondo dışındaki diğer kahramanların aileleri varken Mondo’nun ailesi ve evi hakkında hiçbir şey bilinmemektedir. Mondo okuma yazma bilmemesine karşın hayatı sorgulayarak öğrenmeye çalışırken diğer kahramanlar okulun tek düzeliğinden sıkılıp okuldan kaçarlardı. Diğer öykülerde kahramanlar doğayla baş başa bir şeyler yaşadktan sonra toplumlarına ve ailelerine yani ait oldukları yere döner. Mondo ise içerisinden geldiği topluma dönmeyerek başkaldırı içerisine girer ancak kapitalist sistem karşısında dayanamayarak ezilip yok olur.

---

³⁸ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, ss.11-83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.DİĞER ÖYKÜLERDE YABANCILAŞMA VE YALNIZLIK

3.1.Topluma Yabancılaşma

Mondo'da olduğu gibi diğer öykülerde de aileye, kendine ve topluma yabancılaşma ve doğaya bir yöneliş vardır. Mondo'da olduğu gibi bu öykülerde de kaçış söz konusudur.

“Lulabby okula gitmemeye karar verdiği bir gündü. Sabah erkendi. Onuncu ayın ortalarıydı. Camı araladı dışarı bakmak için çok güneşliydi. Kaldırımın üzerinde üç dört güvercin rüzgârdan bozulmuş kanatlarını düzeltiyordu. Arabaların üzerinden denizi görüyordu. Okula gitmemeye karar verdiği için kendini iyi hissediyordu. Masasına oturup mektup yazmaya başladı.”³⁹

Yapıttaki Lullaby isimli öykünün kahramanı Lullaby'nin bu kaçışı günümüz modern toplumlarındaki kaçışla çok benzeşir. Okul çağındaki çocuklar kapitalist düzene ayak uydurulmak için bir araç olarak görülür. Çocukların çocuk olma davranışları bir kenara bırakılarak sadece ötekiler ile amansız bir yarışa itilir. Bu da oyun oynamak, gülmek ve arkadaşlarıyla vakit geçirmek isteyen çocukları kıyasıya rekabete sokar. Çocuk bu karmaşanın içinde kalmak yerine okulundan, arkadaşlarından uzak kalmayı bir kurtuluş olarak görmeye başlar. Bu bağlamda Lulabby okuldan kaçarak kendini doğaya bırakıyor ve bu onu mutlu ediyor.

“İnsanlar çalışmaya gidiyordu. Arabalar her tarafa hızlı geçiyordu. Motosikletler yarış yapıyorlardı. Bazıları kaçmaya başlıyorlardı fakat Lullaby onlara bakmıyordu.”⁴⁰

Modern toplumlarda insanlar şehrin karmaşasından o denli bıkmışlardır ki bazen her şeye ve herkese kayıtsız kalmayı öğrenmişlerdir. Lullaby burada bir an önce bu durumdan kurtulmak ve doğayla bütünleşmek istiyor ve etrafındaki olaylardan kendini tamamen soyutluyor.

“Çocuk Jon'a uzun zamandır burada olduğunu söylüyor. Çok uzun zaman önce, birçok insan gelip dağın etrafına ev yaptılar. Sonra bütün

³⁹ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.81

⁴⁰ A.g.y, s.85

balıklar ve kuşlar kaçtı. Ben de bu dağa kaçtım. Şimdi sen buraya geldin ve herkes senin peşinden gelecek.”⁴¹

Kapitalist/anamalcı düzen içerisinde acımasızca tüketilen insan bir tür köleliğe tutsak olmuştur. Daha fazla güç için daha fazla mala ihtiyaç duyan insanlar, insanların kendilerini biraz da olsa iyi hissettikleri bölgeleri işgal eder olmuştur. Şehirden dağa kaçan *La Montagne du Dieu Vivant* isimli öykünün kahramanı Jon bir başka insan için bir tehlike durumuna düşmüştür. Günümüzde de bu durumla karşı karşıyayız. Ormanlar, denizler ve hava gibi insanı her yönüyle koruyan ve yaşam kaynağı olan değerler insanlar tarafından bilinçsizce yok ediliyor. Bu birilerinin çıkarına olurken herkesin zararına oluyor. İnsanların yaşam alanları küçülüyor. Bu da insanların toplumdan kaçarak doğaya sığınmalarına neden oluyor. Çünkü insanlar birbirlerini yarışa girdikleri bir rakip olarak görüyor. Doğa ilk önce herkese aitken artık sadece onu kullanan kişiye ait oluyor. İnsan nasıl ürettiğine yabancılaşırsa doğaya da benzer şekilde yabancılaşıyor.

“Onlar evleri ve kadınları seviyorlardı. Arabalardan ve politikadan bahsediyorlardı. Fakat Daniel başka bir millettymiş gibiydi. Magazin, arabalar, müzik, filmler ve doğal olarak lise dersleri, kısaca yeryüzündeki her şey onun canını sıkıyordu. Hiçbir şey söylemiyordu. Can sıkıntısını göstermek için esniyordu. Olduğu yerde kalıyor, avlunun önünde bir bank üzerinde ya da merdivenin basamaklarının üzerine oturuyordu.”⁴²

Celui qui n'avait jamais vu la mer isimli öykünün kahramanı Daniel, içinde bulunduğu toplumdan ve toplumda gelişen olaylardan o denli uzaktır ki, tüm anlatılanlar onun için hiç önemi olmayan konular haline gelmektedir. Ötekilerin tükettiklerine sahip olmadığını düşünmesi onu bu konuların dışına iterek kendi dünyasını oluşturmaya zorlamaktadır. Kapitalist düzende kimileri efendidir. Kimileri ise köledir. Sermayeyi elinde bulduranlar farklı bir yaşam alanına sahiptir. Bu durum Marx'ın deyimiyle şöyledir: *“Yabancılaşma, insana ait olanın, insan yarattıklarının, öznenin üzerinde yer alarak onun üzerinde belirleyicilik kazanması halidir.”⁴³*

⁴¹ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.138

⁴² A.g.y, s.167

⁴³ Sibel ÖZBUDUN-George MARKUS-Temel DEMİRER, *Yabancılaşma ve...*, Ütopya Yayınevi, Ankara 2008, s.22

Demek ki insan ürettiği kadarıyla toplumda farklılaşmaktadır. Burada Daniel üretmeden tüketen bir karakterdir ve konuşulanlar ona tamamen yabancıdır. Çünkü onlardan biri değildir ve bunu en iyi şekilde yaşamında görmektedir. Bu da kendisini toplumdan uzaklaştırmasına neden olmaktadır.

“...Bu ufuk gökyüzünde bir duvar gibi eğiliyordu. Ölecekmiş ve uykuya dalacakmış gibi artık güçlüklerin olmadığı bir anı arzuluyordu.”⁴⁴

Daniel ailesinin maddi olanaksızlıkları yüzünden bir yurda verilmiştir. Burada sevgisiz, umutsuz ve güvensiz yetişmiştir. Bu yüzden artık özgürlüğe koşmak istemektedir. Daniel’in kaçıışı aslında zor koşullara dayanamamasının sonucudur. Toplum ona zorluktan ve sıkıntıdan başka birey sunmamıştır. Toplumun ona sunduğu bu olumsuz koşullar içerisinde bir kaçış arzusu yaratmıştır.

3.2.Kendine Yabancılaşma

“Tekrar odasına gitti. Yeşil bir kazak kahverengi bir pantolon ve kahverengi bir manto çorap ve ayakkabılarını giydi. Sarı saçlarını aynaya bakmadan taradı. Yanında bulduğu ve ne var ne yok çantasına soktu. Ruj, anahtar neye ihtiyacı olacağını tam olarak bilmiyordu.”⁴⁵

Burada Lullaby ne istediğinin farkında olmayan kararsız ve güvensiz bir tutum sergilemiştir. Yapmak istedikleri vardır ancak bunu nasıl gerçekleştireceği konusunda bir bilgisi yoktur. Çünkü kendini tam anlamıyla tanımamaktadır. Bundan dolayı eline ne geldiyse amaçsızca çantasına doldurmaktadır. Günümüz insanı da ürettiği teknoloji karşısında çaresizliğe düşerek amaçsızlık ve ikilem içerisine düşmüştür.

“Burada deniz daha güzeldi. Renk saçıyordu. Deniz daha güçlüydü, küçük dalgalar daha şiddetli çarpıyordu. Genç kız taşların üzerinde durdu ve denizi dinledi. Bu sesi iyi tanıyordu.... Lullaby okulu daha düşünmüyordu. Deniz karayı unutturuyordu; çünkü deniz dünyadaki en büyük şeydi. Rüzgâr, şiddetli ses, yavaş dalgalar ve deniz büyük bir hayvanın ağzından çıkan seslere benziyordu.”⁴⁶

⁴⁴ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.173

⁴⁵ A.g.y, s.83

⁴⁶ A.g.y, s.86

Burada deniz bizim için gücün, büyüklüğün simgesidir. Lullaby aslında denize bakarken kendinin olmak istediği yeri düşünüyor. Kendini güçsüz hisseden, olmak istediği yeri bilmeyen insanlar bunlara sahip olan kişilerle özdeşlik kurarlar. Lullaby'nin denizin gücünü şaşırtıcı bulması bunu kendi bünyesinde barındırmak istemesinden kaynaklanıyor. Kendi güçsüzlüğünün farkında olması Lullaby'nin kendine yabancılaştığını gösteriyor.

“Lullaby okula gitmemeye karar verdiği bir gündü, sabah erkendi. Onuncu ayın ortalarıydı. Yatağından kalktı ve dışarı bakmak için camı araladı. Hava çok güneşliydi. Kaldırımın üzerinde üç dört güvercin rüzgârdan dolayı bozulmuş kanatlarını düzeltiyordu. Arabaların üzerinden denizi görüyordu. Okula gitmemeye karar verdiği için kendini iyi hissediyordu.”⁴⁷

Yapıtta yer alan öykülerin tümünde kahramanlar, hayatın onlara sıkıcı ve durağan gelen ya da özgürlüklerini kısıtlayan kısımlarından kaçarak kurtulmaya çalışmaktadırlar. Bu kurtuluşu da onlara her zamanki aynılığı sunan okul, aile ve içinde yaşadıkları toplumdan uzaklaşmakta bulmaktadırlar. Bundan dolayı kahramanlar devinimlerini kaçış ile gerçekleştirirler. Bu kaçışlar onların yabancı ve yalnız birer birey olarak ön plana çıkmasını sağlar. Yalnızlık ve yabancılaşmadan kurtulmak içinse yaşadıkları aile, okul ve toplumdan koparak doğayı tercih etmektedirler. Mutluluğu, huzuru ve özgürlüğü doğada aramaktadırlar.

“Jon Reydarbarmur'a doğru yürüyordu. Yeni bisikletini yolun kenarına bırakmıştı. Reydarbarmur'a doğru yürüme sebebini bilmiyordu. Bu dağı çocukluğundan beri tanıyordu ve her sabah onu görüyordu.”⁴⁸

Jon acımasızca neyi istediğini bilmeden sadece farklılık yaratmak için yönünü dağa çevirmiştir. İnsanlar günlük yaşamda kendine verilenlerle yetinmek zorunda bırakılmıştır. Farklılıklara zaman ayıracak ne vakitleri ne de paraları vardır. Çalışmak, daha çok çalışmak zorundadırlar. Burada Jon her gün aynı dağı görmesine rağmen o

⁴⁷ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.81

⁴⁸ A.g.y, s.123

dağı keşfetmemiştir. Öyle ki bunu istediğinin bile farkında değildir. Dağa yönelmesi de zaten rastlantısal olmuştur. Onu yönlendiren ve yardım eden kimse yoktur.

“Zayıf bir öğrenciydi. Bir öğretmen ismini söylediğinde ayağa kalkıyor ve dersini ezbere okuyordu, bu sondu. Açık gözlerle uyuyormuş gibiydi.”⁴⁹

Kendi potansiyellerinin farkında olamayan insanlar üretemezler. Bir başka deyişle üretemeyeceklerine inananlar ancak çevrelerine bakınmakla üretilenleri ezberlemekle yetinirler. Burada Daniel kendine o kadar yabancıdır ki tıpkı bir köle gibi sadece kendine söylenenleri yapmakla görevli olduğunu düşünür. Günümüz insanına baktığımızda bu durumu örnekleyen çok insanı görebiliriz. Ezberci eğitim anlayışı, çocukların ne yapabilecekleri konusunda bilgili olmalarını engeller. Bu engel üretemeyen, bu yüzden birilerinin söylediklerini yapmak zorunda kalan güçsüz insan tipinin oluşmasına yol açar.

3.3.Aileye Yabancılaşma

“Daniel’in akrabaları birbirlerini teselli ediyorlardı. Çünkü onlar çok yoksullardı ve yapılacak başka bir şey yoktu. Polisler işi bitirdiler. Öğretmenler ve gözetmenlerin tekrarladıkları şeye ekleyerek bizzat onlara söyledikleri şey yapılacak bir şeyin olmadığıydı.”⁵⁰

Burada Daniel’in ailesinden ne kadar uzaklaşmış olduğunu görmekteyiz. Yetiştirme yurdundan kaçan Daniel ailesinin yanına değil de doğaya kaçışı bir çıkar yol olarak görmüştür. Paranın gücü karşısında kendini yalnız, güçsüz ve çaresiz hissetmiştir. Yoksulluk yüzünden çocuklarına sahip çıkamayan aile Daniel’i sevgisiz bir dünyaya itmişlerdir. Ailesinde ve okulda bulamadığı sevgiyi doğada aramaktadır.

Toplum içerisinde en önemli kurum olan aile bireyleri maddi olanaksızlıklar yüzünden birbirlerine yabancılaşmaktadır. İçinde bulunduğumuz çağda da bu türden örnekler karşımıza çokça çıkmaktadır. Maddi olanaksızlıklar yeni doğmuş bebeklerin bile aile dışına atılmasına neden olmaktadır. Kimsesiz çocuklar böylece toplumun kanayan yüzünü ortaya çıkarmakta ve toplumda anomi durumu oluşturmaktadırlar. Ne yapacaklarını bilmeyen bu çocuklar birilerinin yönlendirmesine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durumda bazen olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Öykümüzdeki kahramanımızda

⁴⁹ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.168

⁵⁰ A.g.y, s.170

ailesine en fazla gereksinimi olduğu dönemde yalnız ve savunmasız bırakılmıştır. O da çıkar yolunu kaçışta görmüştür.

“Onlar, evleri ve kadınları seviyorlardı. Fakat Daniel başka bir millettenmiş gibiydi. Magazin, arabalar, müzik, filmler ve doğal olarak lise dersleri, kısaca yeryüzündeki her şey onun canını sıkıyordu... Arkadaşları yoktu. Hiç kimseyi tanııyordu, hiç kimsede onu tanııyordu. Belki de bunun böyle olmasını tercih ediyordu.”⁵¹

Toplum içerisinde dikkat çeken şeylerin Daniel’in ilgisini çekmemesi Daniel’i doğaya yönlendirmiştir. Arkadaşının olmaması Daniel’in topluma ve ailesine yabancılaştığının bir göstergesidir. Ürettiği ürünlerin esiri olan toplum içerisinde kendini soyutlayarak okulun da baskıcı ve tekdüze yapısına başkaldırıp kendine yeni bir yaşam alanı oluşturma arzusuyla doğaya yönelir.

“Karanlık evde çarşafı sarılmış biçimler uyuklayan başka vücutlar vardı. Juba kapının diğer tarafındaki babasını, kardeşini tanıyordu. Annesi ve iki kız kardeşi aynı çarşafın altındaydılar. Bir yerde soluğu kesik tuhaf bir sesle şarkı söyleyen bir köpek uzun uzun havlıyordu... Juba gürültüsüz yataktan kalkıyor, çarşafı katlıyor ve hasırı yuvarlıyor, sonra ıssız tarlalardan geçen patika yol üzerinde yürüyordu.”

Bu alıntılara dayanarak Juba’nın ailesinin de fakir olduğunu söyleyebiliriz. Burada Juba sevgiyi ailesinde aramıyor doğaya koşuyor. Ailesinden habersiz kalkıp yola koyuluyor. Kalabalık içerisinde kendini özgür hissetmiyor. Bu da Juba’nın ailesine ne kadar yabancılaştığını gösteriyor.

Mondo’nun ailesi hakkında hiçbir şey bilinmemesi, Lullaby’nin ailesinin haberi olmadan okuldan kaçtıktan sonra okul müdiresinin babana mektup yazacağım dediğinde müdireyi yazmaması için tehdit etmesi, Joh’un aileden uzaklaştıktan sonra yüksek bir tepeden babasının evini dahi görememesi, Juba’nın evden çıkarken anne ve babasını uyandırmamak için sessizce evden çıkması kahramanların tamamında aileye yabancılaşma olduğunu gösteriyor.

---

⁵¹ J.M.G. Le Clézio, Mondo et Autres Histoires, Gallimard, 1978, ss.167-168

3.4.Doğaya Yabancılaşma

“Reydarbarmur dağı karayolunun sağındaydı. Haziranın yirmibir’indeki ışıktaki büyük görünüyor ve çok yer kaplıyordu. Jon sadece onu görüyordu. Fakat o tek bir dağ değildi. Biraz ileride Kalfstindar Masifsi bulunuyordu. Denize kadar kazılmış vadiler vardı. Fakat Reydarbarmur hepsinden daha güzeldi. Çünkü en büyük, en saf o’ydu. Gökyüzünü elliyordu. Jon Reydarbarmur’a doğru yürüyordu. Yeni bisikletini yolun kenarına bırakmıştı. Reydarbarmur’a doğru yürüme sebebini bilmiyordu. Bu dağı çok uzun zamandan beri tanıyordu. Çocukluğundan beri her sabah onu görüyordu...”⁵²

Öykü kahramanlarımızdan Jon, aileden ve toplumdan sıkıldığı için çocukluktan beri onun dikkatini çeken ve doğanın bir parçası olan dağa gitmeye karar verir. Yeni aldığı bisikletini dahi bırakıp doğaya yönelmesi bize teknolojinin sunduğu tekdüze yaşamdan insanların sıkıldığını gösterir. Jon’un dikkatini dağın çekmesinin nedeni olarak ta toplum içerisinde bulamadığı saflığı ve yüceliği dağda bulmasıdır. Dağ onun için erişilmez bir noktadır ve ona erişebilmek için bütün toplum kurallarını hiçe sayarak ailesinden kaçar.

“Hızlı bir şekilde yosunların üstünde koşmaya başlıyordu. Biraz daha indikten sonra, onu bekleyen bisikletine binip eve dönüyordu. Anne ve babasını uyandırmamak için sessizce eve giriyordu.”⁵³

Dağa çıkan Jon, bulutlara ulaşır her şeyi geride bırakır ve unutmaya çalışır. Bulutlara yakın olduğu için hiç olmadığı kadar mutlu olur. Ancak doğanın zorlu yaşamı ile kapitalist toplum içinde hazır sunulan yaşam arasında bir seçim yapmak zorundadır. Teknoloji toplumu içerisinde yetiştiği ve birilerine bağımlı yaşamaya alıştığı için, doğaya yabancılaşarak önceki yaşam alanına yeniden dönmek zorunda kalır.

Öykü kahramanları baskıcı sistemde birilerinin kendi hayatlarına yön vermesinden sıkılarak kendi hayatlarına yön vermeye ve yaşantıları boyunca hedefledikleri şeylere ulaşmaya çalışırlar. Böylece kimisi okuldan kaçar, kimisi aileden, ancak hepsinin kaçtığı ortak nokta toplumdur ve hepsi de doğada özgürlüğü ararlar. Arzu ettikleri özgürlüğü sınırlı bir zaman diliminde de olsa doğada bulurlar. Fakat doğa

⁵² J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.123

⁵³ A.g.y, s.146

şartları ve birilerinin gözetimi altında teknolojik imkânlarla yaşamak kolay olduğundan yine toplumdaki tutsaklıklarına geri dönmek zorunda kalırlar.

3.5.Yalnızlık

“Burda hiç kimse yaşamıyordu. Sadece taşların ortasında koşan kertenkeleler ve otların üzerinde uçan eşek arısı vardı. Güneş yakıyordu. Burada taşlar parlıyordu ve denizden kalkan nem kor gibiydiler. Burada mutluydular, dünyanın öbür ucundaki gibi hiçbir şey duyulmuyor ve hiç kimseden yardım beklemiyordu.”⁵⁴

Lullaby burada kendini duygusal bir yalnızlığa itmektedir. Şehir hayatından, insanların kavga ve gürültüsünden kaçarak kendine özgü bir ortam sağlamaya çalışmaktadır. Kendini bir kertenkele gibi doğaya bırakılmış hissetmektedir. Lullaby’ın yalnız kalmak istemesi aslında yaşam şartlarına uyum sağlayamaması ile ilgilidir.

“Jon dirseklerinin üzerine yaslanıp gökyüzüne bakıyordu. Bulutları bu kadar yakından görmemişti ve onları çok seviyordu. Ama burada dağın tepesinde bulutlar aynı değildi. Bulutlar hızla gelip gidiyorlardı. Havayı ve taşı yutuyorlardı. Bulutların suyunu içmek için ağzını açıyordu. Dağ yoktu, yosunlu vadi yoktu ne de şehir artık hiçbir şey yoktu. Bulutlara yakın olduğu için çok mutluydular. Onlar ülkelerini çok seviyordu.”⁵⁵

Jon burada yalnızlıkla bulutları özdeşleştirmiştir. Bulutlar nasıl gökyüzünde özgürce hareket ediyorsa Jon da içinde bulunduğu yalnızlıkta o kadar özgürdü. Çünkü tek gerçek kendisidir. Onunla yarışacak onu engelleyecek kimse yoktur. Yalnızlık onun özgürlüğünün anahtarıdır. Bulutların onun tenine bıraktığı hafiflik yalnızlığın onda uyandırdığı güvenle benzerdir.

“Ne güneşe ne de gökyüzüne bakıyordu. Ne toprağın uzak kenar şeridini ne de ağaçların silüetlerini artık görmüyordu. Orda hiç kimse yoktu, denizden başka hiç kimse ve Daniel özgürdü.”⁵⁶

⁵⁴ J.M.G. Le Clezio, *Mondo et Autres Histoires*, Gallimard, 1978, s.87

⁵⁵ A.g.y, s.132

⁵⁶ A.g.y, s.176

Daniel burada yalnızlığı seçiyor. Bu da onda sınırsız bir özgürlük sağlıyor. Bir kuş nasıl özgürlüğün simgesiye, deniz'in uçsuz bucaksız oluşu da Daniel için özgürlüğün simgesidir.

Kısaca özetlemek gerekirse, yapıttaki kahramanların tümü bir şekilde yalnız kalmayı seçmek zorunda kalmışlardır. Yalnız kalan insan içinde yaşadığı toplumun değerlerini daha iyi özümseyebilmektedir. Kahramanlarımız da yalnız kalarak toplumdaki değer ve değersizliği anlamaya çalışırlar. Öykü kahramanları kendilerini yalnızlığa iterken bir kaçış içerisine girerler. Bu kaçış sürekli doğaya doğru olmaktadır. Bu kaçışla toplum içerisinde bulamadıkları değer yargılarını doğada aramaktadırlar.

SONUÇ

Genel olarak öykülere baktığımızda belli başlı özellikler gözümüze çarpmaktadır. Öykülerin genelinden insanların içinde buldukları durumdan uzaklaşmak istedikleri görülmektedir. Şehirden, insanlardan kaçan kahramanlar doğada kendilerine bir yer edinmek istemektedirler. İçlerinde buldukları ortam onlara ayrıcalıklar sunmaktadır. Aile, arkadaş, çevre kısıtlı olmakla birlikte arkadaşları onlarla aynı doğrultuda düşünen insanlardan seçilmektedir.

Öykülerdeki kahramanlar çocuklardan seçilmiştir. Çünkü çocuklar kapitalist/anamalcı düzende bir yer edinemeyen insanlardır. Kapitalizmin efendileri onlara bir çocuk dünyası bırakmamıştır. Onlarda kendileri gibi saf ve temiz olduğunu düşündükleri doğaya kaçışı yaşamaktadırlar. Çünkü bir çocuk olabildiğince korkusuz, olabildiğince özgür olmak ister. Bunu da ancak doğayla ve güvenilebileceği insanlarla karşılar. Ancak yok olan içten duygular çocuğu farklı düşüncelere sevk ederek çocuğun yabancılaşmasına ve bir yalnızlık duygusuna kapılmasına sebep olur.

Öykülerde yer alan kahramanlarda genel olarak bir güven eksikliği vardır. Bu güven hem kendilerine hem de başkalarına karşıdır. Ne yapacaklarını bilmeden amaçsızca davranmaktadırlar.

Öykünün çocuk kahramanları şehirden uzaklaşırken hep tek başlarındırlar. Aileleri yanlarında yoktur. Sadece kendi izlenimlerine dayanarak yol bulmaya çalışmaktadırlar. Günümüz toplumlarında çalışma hayatına atılan kadın ve erkek çocuklarına beklenen ölçüde özen göstermemektedirler. Çocuklar bir şekilde hayatla tek başına mücadele etmek zorunda bırakılmaktadır. Bu da çocukta kişilik aramaya yol açarak çocuğun hayatı sorgulayarak öğrenmesine yol açar.

Diğer taraftan öykülerde hava, su, deniz, dağ ve bulut gibi doğa görünüşleri sıklıkla kullanılmaktadır. Çocuk kendisini bu görünüşlerle özdeşleştirmektedir. Bu öğeler bazen gücün bazen sevginin bazen güvenin göstergeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk saflığın ve temizliğin simgesidir. Nasıl kapitalist düzen bunları kirletiyor ve mücadeleye zorluyorsa insanlar da doğayı bu şekilde kirletiyorlar.

Öykülerde göze çarpan diğer bir nokta da kahramanların kuralların, maddi ve manevi değerlerin olmadığı bir dünyada yaşıyor olmalarıdır. Değer yargılarını kendileri oluşturmaktadırlar. Kahramanlar çok az insanla kısa süre iletişim halindedirler. İletişim kurdukları kişilerde kendileri gibi yabancılaşmış ve yalnız kişilerdir.

Öte yandan kahramanlar sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olmayan kişilerden seçilmiştir. Böylelikle bu kişiler toplum tarafından ezilen kişiler olarak sunulmuşlardır. Öykülerdeki kahramanlar genel olarak karamsar, endişeli, çekingen, kendine güveni olmayan içe dönük tiplerdir.

Öyküdeki kahramanlar özgürlüğü aramaktadırlar. Özgürlüklerine kavuşmak için çeşitli yollara başvurmaktadırlar. İçlerinde buldukları dünya özgür bir yaşam sunmamaktadır. Denize koşmalarının ortak bir yanı vardır. Aslında, sonsuzluğa, boşluğa ulaşmak istedikleri için deniz bir araç olarak kullanılmaktadır. Kahramanlar toplum tarafından bastırılmış tiplerdir. Aileleri onlara hiçbir şekilde özgürlük duygusunu tattırmamıştır. Şöyle bir düşünecek olursak aile bir çocuğun eğitiminde en önemli yere sahip olan kurumdur. Çocuk ilk olarak aile içinde dünyaya gelir ve ona verilmesi gereken ilk şey güven duygusudur. İlerleyen zamanlarda çocuk ilköğretim çağına gelinceye kadar özerklik ve girişimcilik konusunda da yetiştirilmelidir. Bunu başaramayan çocuklarda güvensizlik, kuşkuculuk ve suçluluk gibi duygular oluşmaktadır. Öyküdeki kahramanlar bu özelliklerle donatılmışlardır. Amaçsızca sadece buldukları ortamdan uzaklaşmak için yola çıkmışlardır. Yaptıkları eylemlerin ve gerçekleştirdikleri davranışların sorumluluklarını üstlenememektedirler. Çocukların kaçıışı aslında kendilerinden ve toplumun değerlerinden sıkılmalarından ve bunlarla baş edemeyeceklerini düşünmelerinden kaynaklanmaktadır.

Öykülerde göze çarpan bir başka nokta ise çocukların bir uğraşlarının olmamasıdır. Gelişim açısından bakıldığında, dünyayı ve kendini tanıma çerçevesinde en verimli çağların çocukluk ve ergenlik çağı olduğu herkesçe kabul edilen bir görüştür. Le Clézio'nun öykü kahramanları bu açıdan bakıldığında toplumun dışına itilmiş çocuklardır. Bir şey başaramama durumu onlarda aşağılık duygusuna yol açmıştır. Çocuk kahramanlar kendilerini sıkça çeşitli hayvanlarla benzer kılmışlardır. Ya onlarla arkadaş olmuşlar ya da onlar gibi kendilerini işe yaramaz görmüşlerdir.

Kısaca özetlemek gerekirse öykülerin tamamında günümüz insanı ile öykü kahramanları arasında sıkı bir bağ vardır. Çünkü çağımızda devamlı savaş tehdidi altında yaşayan insanların içinde yaşadığı pırılıtlı ve cıvıltılı şehirlerin neşesinin ardında tüm insan ilişkilerini yok eden bir yabancılaşma vardır. Çağımız insanının şehirlerde oturduğu siteler de insanlar birbirlerini tanımaz haldedir. Her gün binlerce mülteci savaş tehdidi altındaki ülkelerinden kendi benliklerine yabancılaşarak bir kaçış içerisine

girmektedir. Bu nedenledir ki insanlığın varoluşuyla eşsüremsel bir geçmişi olan yabancılaşma güncelliğini hala korumaktadır. Çünkü yaşayan bireyin deneyimlediği bir duygu olduğu kadar, toplumsal çalkantılarla ve patlamalarla yakından ilişkili bir olgudur. Kısaca yabancılaşma gelişen teknoloji ve dünyayı saran savaş tehditleri nedeniyle günümüz toplumunda daha kalıcı ve yoğun bir hale gelmiş, toplumunun bu durumun içinden çıkması olanaksız bir hal almıştır. Çağdaş toplumlarda önlenemez hale gelen gelecek kaygısı, ruhsal yorgunluk ve gerilime neden olmuş, bu ruhsal yorgunluk ve gerilim ise insanlarda amaçsızlık ve anlamsızlığı egemen kılmıştır.

KAYNAKLAR

- ALKAN, Türker, D.Ergil *Siyaset Psikolojisi, Siyasal Toplumsallaşma ve Yabancılaşma*, Turhan Kitapevi, Ankara 1980
- ANDAÇ, Feridun, *Öykücünün Kitabı, Varlık Yayınları*, 1999
- BATES, H.E., *Kısa Öykü*, Bilge Kültür Sanat, Mart 2005
- CANGÜLEÇ, Özgür, *Franz Kafka' nın Die Verwandlung ve Yusuf Atılgan'ın Yurt Oteli Adlı Yapıtlarında Yabancılaşma ve Yalnızlık*, Van 2006
- CEVİZCİ, Ahmet, *Felsefe Sözlüğü*, Ekin Yayınları, Ankara 1997
- ..... *Paradigma Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul 2000
- DEMİRER, Temel, ÖZBUDUN, Sibel, *Yabancılaşma*, Öteki Yayınları, Ankara
- DAVİDOV, Yuri, *Özgürlük ve Yabancılaşma*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ağustos Doğu-Batı(Düşünce Dergisi), *Kişinin Kendisiyle Savaşı*, Sayı:48, Şubat-Mart-Nisan 2009
- DÖNMEZER, Sulhi, *Sosyoloji*, Beta Yayınları, İstanbul 1990
- ERCAN AKYILDIZ, Cemile, *Martin Walser'in "ehen in phlippsburn" adlı yapısında Toplumsal Sınıf ve Yabancılaşma (Doktora Tezi)*, Erzurum 2001
- ERGİN, Seçkin, *Modern Amerikan Şiirinden Yabancılaşma*, Ege Üni. Edebiyat Fak, Yayınları No:3, İzmir 1983
- ERTOY, Muhammet, *Yabancılaşma Kuramına Çağdaş Sosyolojik Yaklaşımlar (Yüksek Lisans Tezi)*,İzmir 2005
- FROMM, Erich, *Yeni Bir İnsan Yeni Bir Toplum*, Çev: Necla Arat, Say Yayınları 1992
- ..... *Umut Devrimi*, Payel Yayınları, İstanbul
- KADIOĞLU, Şevket, *La Quete de Soi Dans Les Oeuvres Romanasques de J.M.G. Le Clézio*, Thése de Doctorat, Ankara 2005
- KIZILTAN, Güven Savaş, *Kişinin Silinen Yüzü "Çağımızda Yabancılaşma Sorunu"*, Metis Yayınları 1986
- LE CLEZIO, J.M.G, *"Mondo et Autres Histoires"*, Gallimard, 1978
- MARSHALL, Gordon, *Sosyoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 1999
- MAROTİN, François, *Présente Mondo et Autres Histoires de J.M.G. Le Clézio*, Gllimard 1995
- MARX, Karl, *Yabancılaşma*, Sol Yayınları, Ankara 2007

- .....1976, *1844 El Yazmaları*, çev: Kenan Somer, Sol Yayınları, Ankara 1976
- ....., *Hegel`in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi*
- ONİMUS, Jean, *Pour Lire de Clézio*, Presses Universitaires de France, Paris 1994
- ÖZBUDUN, Sibel, MARKUS George-DEMİRER Temel, *Yabancılaşma ve...*, Ütopya Yayınevi, 2000
- ÖZER, Sevinç, *Öykünün Penceresinden Haz*. Özcan Karabulut Era Yayınları, İstanbul 1998
- ÖZODAŞIK, Mustafa, *“Yalnızlık”*, Tablet Kitapevi, Mart 2005
- TODOROV, Tzvetan, *Yazın Kuramı*, Fr. Çev: Mehmet Rifat-Sema Rifat YKY, İstanbul 1995
- TOLON, Barlas, *Çağdaş Toplumun Bunalımı “Anomi ve Yabancılaşma”*, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Ankara 1981
- TOSUN, Necip, *Şiirden Romana Kısa Öykü*, Hece Öykü Sayı:1, Hece Yayıncılık, Ankara 2004
- YÜZSÜREN, Taner, *Yabancılaşma Konusunda İki Uygulama, “Dostoyevski`nin İnsancıkları ve Richard Bach`ın Martısı Üzerine Eleştirel Bir Deneme*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1994
- ZERRAN, John, *Gelecekteki İkel*, Karar Yayınları, İstanbul 2000

İnternet Kaynakları

<http://cafrande.org/?p=6486>

<http://www.enfal.de/sosyalbilimler/y/002.htm>

<http://www.tavsiyeyorum.com/makale-585.htm>

ÖZGEÇMİŞ

Fatih ASLAN 1980 yılında Gümüşhane’de doğdu. İlkokulu Gümüşhane Yeniyol Köyü İlkokulunda okudu. Ortaokulu, Gümüşhane Atatürk Ortaokulu’nda, Liseyi, Gümüşhane Lisesi’nde tamamladı. 1998 yılında, Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı. 2004 yılında, öğrenim gördüğü bölümden mezun oldu ve aynı yıl, askerlik görevini, Van 6. Hudut. Alayı 2. Hudut. Taburu’nda, Kısa Dönem olarak tamamladı. 2005 yılında, Gümüşhane Milli Eğitim Müdürlüğünde vekil öğretmen olarak çalıştı. 2006 yılında, Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fransız Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Programına alındı. 2007 yılında, özel bir şirkette işe başladı. Bekâr olan Fatih ASLAN, halen işe başladığı özel şirkette görevine devam etmektedir.